

тієї епохи, розвитку медичної науки і практики, життя і діяльності медиків-гуманістів. Вивчення цього фонду поступово розкриває свої таємниці, розповідаючи про сторінки історії медицини, історичні події нашого університету і міста.

Отже, книжковий пам'ятник є унікальним і незамінним письмовим свідцтвом історичного розвитку людства, особливим примірником серед пам'ятників історії і культури. Він змушує нас замислитися не лише про давнину, а й про дбайливе ставлення та збереження того, що ще не встиг винищити час, що ще можна зберегти для наступних поколінь. Необхідно зберегти кожен культурну цінність, кожне видання фонду рідкісних та цінних видань для нинішнього та майбутнього соціально-економічного, наукового і культурного життя суспільства, оскільки книжковий пам'ятник служить основою його духовного та інтелектуального розвитку.

**ПРИВАТНА КНИЖКОВА КОЛЕКЦІЯ
ОМЕЛЯНА ПРИЦАКА В НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ "КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ".
КОРОТКИЙ ОГЛЯД ФОНДУ, УМОВИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРІГАННЯ**

І.О. Кізченко, наук, б-ка
Нац. ун-ту "Києво-Могилян. акад."

Надбанням Національного університету "Києво-Могилянська академія (НаУКМА) та всієї України у 2007 р. стала приватна колекція видатного вченого зі світовим ім'ям Омеляна Йосиповича Прицака, яку він заповів передати на батьківщину для всіх зацікавлених теперішніх і прийдешніх дослідників в Україні й світі. Омелян Йосипович Прицак (07.04.1919 - 29.05.2006) видатний український вчений, історик і сходознавець, іноземний член Національної академії наук України, фундатор і багатолітній директор Українського наукового інституту Гарвардського університету та Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України, один з ініціаторів створення Міжнародної асоціації українців.

Протягом усього свого довгого і насиченого наукового життя професор О. Пріцак був активним дослідником та "збирачем скарбів", оскільки книжкова колекція, зібрана ним по всьому світу, є яскравим і, за своїм наповненням, неповторним скарбом, адже деякі книжки є одиничними і рідкісними, як в Україні, так і в світі. Свою колекцію він оцінював як унікальну і базову для розбудови такого напрямку як тюркологія.

Найдавнішою друкованою книгою колекції є перше арабське видання книги "Книга стомленого у мандрах по областях" знаменитого арабського географа Ал-Ідрісі (De geographia vniuersali: hortulus cultissimus, mire orbis regiones, prouincias, insulas, vrbes, ea, Romae: In Tyrographia Medicea, 1592), видана в Римі у друкарні Медичі в 1592 р. Попереднім власником книги, імовірно, був видатний вчитель Омеляна Пріцака Агатангел Кримський, про що свідчить його підпис на титульній сторінці, а також печатка Книгозбірні Кабінету Арабо-Іранської Філології УАН. Ця книга має найдавнішу історію серед усіх друкованих видань колекції, дослідити яку зможуть допомогти наявні філіграні та чисельні маргінальні написи.

Ознайомитися з повним переліком книг колекції О. Пріцака можна, скориставшись електронним каталогом наукової бібліотеки НаУКМА <http://www.library.ukma.kiev.ua/>, обравши, відповідно, у пошуку "О. Пріцак" і пошук у полі "колекція". Всього колекція налічує понад 20 тис. примірників, із них 26 примірників XVI - XVII ст., 370 примірників XVIII - XIX ст.

Крім друкованих книг колекція ще вміщує 42 примірники рукописних книг арабською, перською, османсько-турецькою мовами, датування яких є у межах XVI - XVIII ст. Тематика рукописів - поетичні збірки, теологічні трактати, словники, граматики, молитовники, трактати з астрономії, збірка зразків вишуканого стилю у листуванні, історико-генеалогічна збірка, де представлені списки та генеалогія султанів, візирів та кримських ханів, особливо цікавими є збірки "Бустан" та "Гулістан" видатного перського мислителя середньовіччя Сааді.

Треба зауважити на особливу шанобливість Омеляна Йосиповича у ставленні до книг, оскільки його колекція - це взірць для книголюбів. Свої книги він плекав і доглядав, тому за першої потреби замовляв нові оправи. Деяким книгам він за-

безпечив просту стабілізацію, вмістивши їх у спеціальні коробки відповідного розміру і в такий спосіб убезпечив великий масив книг від впливу зовнішніх руйнівних факторів.

Окремої уваги заслуговує створена ним колекція конволютів - тематичних зшитків найрізноманітніших матеріалів, загальна кількість яких становить близько 300 одиниць. Кожен зшиток об'єднує від двох до сорока видань. Тематика та компонування цих матеріалів ілюструє почерк видатного вченого, адже зібрані ним наукові "вершки" дозволяють бачити та досягти напрямки його наукового пошуку. Більшість об'єднаних у конволютах книг, брошур, відбиток, періодичних видань мають дарчі написи авторів, що може бути основою у дослідженні його спадщини. Щоб переглянути тематику та наповнення колекції конволютів, потрібно зайти на електронну сторінку бібліотеки НаУКМА <http://www.library.ukma.kiev.ua/>, задати слово "конволют, вибрати у полі пошук "всі поля" та обмежити пошук місцем знаходження "колекція О.П. Пріцака".

Києво-Могилянська академія, отримавши на довічне зберігання неоціненний спадок великого науковця, поставилася до процесу забезпечення умов зберігання дуже серйозно. Адміністрація університету подбала про оптимальне приміщення, створила всі належні умови зберігання, забезпечила відповідність температурно-вологісного режиму та режиму освітлення всім нормам та вимогам, що ставляться до таких приміщень. Крім того наукова бібліотека активно впроваджує інноваційні проекти, які насамперед стосуються оцифрування фондів, створення страхових копій документів, що є конче потрібним для якісного збереження книг та архіву. У першу чергу це стосується книг рідкісного фонду та конволютів, оскільки більшість вміщених у них публікацій було зроблено на кислотному папері, тому термін зберігання цих матеріалів досить обмежений.

Книжкова колекція професора О. Пріцака організована як окремий структурний підрозділ наукової бібліотеки НаУКМА - "Меморіальний кабінет-бібліотека Омеляна Пріцака". Це повноцінний загальнодоступний фонд, який ще донедавна був у стадії опрацювання, то тепер науковці та студентство мають можливість активно освоювати бібліотечні масиви колекції Омеляна

Пріцака. Архів вченого поки ще перебуває на етапі аналізу та опису. Повний опис матеріалів архіву сподіваємося завершити до травня 2012 р.

Перспективними завданнями у роботі Кабінету є створення страхових копій книжкового та архівного фонду, наукова обробка та опис архівних матеріалів, а також популяризація та поширення інформації про діяльність, роботу та наповнення колекції, оскільки фонди вже поповнюються різноманітними дарунками (книги, періодика) і для цього триває робота над створенням окремого електронного ресурсу колекції.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ЦІННОСТІ ТА ВІДБОРУ КНИЖКОВИХ ПАМ'ЯТОК ДО ДЕРЖРЕЄСТРУ

І.Я. Лосієвський, Харків, держ.
наук, б-ка ім. В.Г. Короленка

Складання державних реєстрів пам'яток культури безсумнівно слід віднести до державоформуючих заходів, оскільки наявність таких документів, розроблених на рівні сучасного наукового знання, у відповідності до міжнародних домовленостей та юридичних норм, є ознакою міцної розвинутої держави, яка володіє адекватною інформацією про обсяги, особливості та цінність своїх історико-культурних скарбів*

Вже друге десятиріччя в Україні здійснюється робота зі створення Державного реєстру національного культурного надбання (*далі* - ДР), зокрема його бібліотечної частини, згідно з "Інструкцією про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до ДР" (затв. наказом Міністерства культури і мистецтв України № 708 від 12.12.2001, погоджена з НАН України та колишнім Міністерством науки і освіти України).

Законодавчою базою роботи є Закони України, а саме: "Про наукову та науково-технічну діяльність", "Про наукову та